

Financieel Jaarbericht 2011

[samenvatting]

Naturalis
Biodiversity
Center

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	— 2
Bericht van de raad van toezicht	— 3
Bestuursverslag	— 5
Prestatieverantwoording OCW/DCE	— 16
Jaarrekening	— 18
Balans	— 18
Categoriale exploitatierekening	— 19
Categoriale en functionele exploitatierekening	— 20
Algemene toelichting	— 21
Niet in de balans opgenomen verplichtingen	— 30
Niet in de balans opgenomen activa	— 30
Verantwoording OWB subsidie	— 31
Resultaatbestemming	— 37

Bericht van de raad van toezicht

Met de goedkeuring, in januari 2012, door de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van de herplanning van het programma van grote transformatieprojecten laat de stichting een bestuurlijk woelig jaar definitief achter zich. De raad van toezicht ziet, gegeven deze goedkeuring en de voortgang die in de tweede helft van 2011 door de vernieuwde directie op verschillende dossiers is geboekt, het komend jaar dan ook met vertrouwen tegemoet.

Raad

Per 1 april 2011 is prof. dr. Cees Veerman benoemd tot voorzitter van de raad. De samenstelling van de raad is verder in het verslagjaar niet gewijzigd. Een overzicht van de samenstelling van de raad van toezicht per 31-12-2011 is opgenomen in het bestuursverslag.

In 2011 heeft de raad zes maal vergaderd. Vier vergaderingen waren met de directie. De auditcommissie uit de raad is twee maal bijeengekomen, in het bijzonder ter voorbereiding van de besluitvorming van de raad ten aanzien van de verantwoording over 2010, de bespreking van de Management Letter en de integrale begroting 2012. De commissie Nieuwbouw/huisvesting heeft eenmaal vergaderd. De commissie Publiek was vertegenwoordigd bij het overleg van de Museale adviesraad. De commissie Wetenschap (academische werkplaats) heeft twee maal vergaderd, waarvan eenmaal samen met de Scientific Advisory Board.

Toezicht

De activiteiten van NCB Naturalis waren in 2011 enerzijds gericht op de realisatie van het bestaande beleidsplan uit 2008, zoals ook vastgelegd in prestatieafspraken over 2009-2012 tussen de stichting en de staatssecretaris van OCW. Anderzijds liepen de genoemde transformatieprojecten, gericht op het opschalen van het instituut tot een internationale speler, nauw verbonden aan de partneruniversiteiten, op het gebied van het beheren en

ontsluiten van bronnen en kennis van biodiversiteit.

De raad heeft als toezichthouder op het bestuur van de stichting de ontwikkelingen kritisch gevolgd, in het bijzonder waar het dit vernieuwingsprogramma betreft. Met name gedurende de eerste helft van het jaar heeft de raad het bestuur meer dan gebruikelijk bijgestaan. Begin van het jaar heeft de raad besloten om het bestuur uit te breiden. Naast algemeen directeur dr. Bert Geerken en wetenschappelijk directeur prof. dr. Erik Smets, is met ingang van 27 januari 2011 de heer dr. John Marks aangesteld als toegevoegd bestuurder met eindverantwoordelijkheid voor de stichting. Aanleiding was dat de raad eind 2010 tot de conclusie was gekomen dat de voortgang en beheersing van de projecten in het kader van de integratie van Naturalis, Zoölogisch Museum Amsterdam en Nationaal Herbarium Nederland tekortschoot en er geen zicht was op spoedige verbetering.

Onder leiding van de tijdelijke bestuurder is gedurende de eerste helft van 2011 het dossier van de personele integratie vlot getrokken en is een nieuwe bestuurder geworven. De raad was zeer verheugd per 1 juli 2011 de heer drs. Edwin van Huis te kunnen benoemen tot Algemeen Directeur/bestuurder van de stichting. Gezien zijn ervaring, beschouwt de raad de heer Van Huis als een van de best mogelijke kandidaten voor de functie.

De raad heeft vastgesteld dat NCB Naturalis in het verslagjaar de meeste doelstellingen met betrekking tot de lopende prestatieafspraken heeft gehaald. Ook heeft de raad vastgesteld dat het vernieuwingsprogramma weer op gang is gebracht, waarbij overigens de beheersing van de transformatieprojecten nog immer extra aandacht vraagt. Iets waar de raad uit hoofde van toezicht ook in het bijzonder op zal letten.

Op de valreep van 2011 heeft de raad kennis genomen van het *Beleidsplan 2013-2016*. Het plan omvat in de ogen van de raad een ambitieus, aansprekend en tegelijkertijd realistisch beleidsprogramma, dat recht doet aan de kwaliteiten en mogelijkheden van

NCB Naturalis. De plannen voor o.a. vernieuwing van de vaste presentatie, huisvesting en collectie-ontsluiting komen daarbij tegemoet aan de actuele politieke en economische realiteit.

In het kader van zijn toezichhoudende functies heeft de raad vastgesteld dat er in 2011 geen sprake was van belangentegenstellingen of andere omstandigheden die afbreuk kunnen doen aan de kwaliteit van bestuur en toezicht.

Jaarrekening en bestemming exploitatiesaldo

De door de directie opgestelde jaarrekening over het boekjaar 2011 is gecontroleerd door Deloitte Accountants B.V. De verklaring van de accountants is opgenomen bij de overige gegevens. De directie heeft de jaarrekening ter goedkeuring voorgelegd aan de raad van toezicht. De raad heeft mede op grond van de controleverklaring en het bijbehorende verslag de jaarrekening goedgekeurd, waarna deze door de directie van de stichting is vastgesteld. In overleg met de directie is besloten het exploitatieresultaat na specifieke bestemming met de algemene reserve te salderen.

Op grond van de statuten wordt in het Jaarverslag 2011 gerapporteerd op welke wijze de stichting voldoet aan de *best practice*-bepalingen uit de Code Cultural Governance.

De raad van toezicht bedankt directie en het gehele personeel zeer voor hun inspanningen in het afgelopen jaar en spreekt zijn waardering uit voor de prettige wijze waarop is samengewerkt.

Leiden, 22 maart 2012,

De raad van toezicht van NCB Naturalis
Prof. dr. Cees Veerman, voorzitter

Bestuursverslag

Inleiding

Het Zoologisch Museum Amsterdam (ZMA - onderdeel van de Universiteit van Amsterdam) en het Nationaal Herbarium Nederland (NHN - onderdeel van de Universiteit Leiden en Wageningen Universiteit) hebben samen met museum Naturalis het initiatief genomen om de collecties, de kennis over biodiversiteit en het systematisch onderzoek in Nederland te concentreren op één plek. Momenteel krijgt volledige fusie van deze organisaties zijn beslag, waarbij we alle collecties en medewerkers in Leiden samenbrengen in NCB Naturalis. Hoewel de standplaats van met name de medewerkers van het ZMA is gewijzigd in de loop van 2011, maakten gedurende het gehele verslagjaar 2011 de medewerkers van ZMA en het NHN formeel geen deel uit van de formatie van de stichting NCB Naturalis. Zij waren in dienst bij de respectievelijke universiteiten van Amsterdam, Leiden en Wageningen. In dat opzicht vallen zij daarmee buiten de scope van dit verslag.

NCB Naturalis ontvangt enerzijds vierjaarlijkse subsidie op grond van de aanwijzing als instelling in de culturele basisinfrastructuur in de zin van artikel 4b van de *Wet op het specifiek cultuurbeleid* en anderzijds jaarlijks subsidie op grond van de *Kaderregeling exploitatiesubsidies onderzoek en wetenschap* (beide subsidies worden in dit verslag verantwoord, respectievelijk onder verwijzing naar 'OCW/DCE' en 'OCW/OWB'). Het model uit het *Handboek verantwoording cultuursubsidies 2009-2012* is daarbij gehanteerd als basis.

Financiële positie van de instelling

Exploitatieresultaat

Voornameijk als gevolg van de vrijval van een omvangrijk deel van de voorzieningen prepensioenen is op de exploitatie uit de –reguliere- activiteiten gedekt door subsidie van OCW/DCE, een positief resultaat geboekt van € 0,9 mln.

De vertragingen die onder de vorige directie zijn ontstaan in de (niet reguliere) activiteiten van het transformatieprogramma (zie ook het verslag van de raad van toezicht), hebben over 2011 geleid tot een incidenteel overschot van € 2,7 mln. op de exploitatie gedekt door OCW/OWB-middelen. Het overgrote deel van dit resultaat vloeit naar de egaliseringsreserve OCW/OWB, waarvan de bestemming is gelegen in financiering van de transformatie in de komende periode. De planning van de transformatieprojecten is in 2011 herzien. De nieuwe planning is in januari 2012 door de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap goedgekeurd (subsidiebesluit d.d. 13 januari 2012, kenmerk BEK/BPR-2012/1813 U). Onder 'Overzicht mutaties' vindt u een overzicht van de belangrijkste posten die afwijken van de begroting.

Eigen inkomstennorm

NCB Naturalis heeft in 2011 afgerond € 3,7 mln. (indirecte en directe opbrengsten € 3,2 mln. en bijdrage uit private middelen € 0,5 mln.) eigen inkomsten verworven, berekend volgens de normdefinitie van eigen inkomsten voor cultuurinstellingen in de basisinfrastructuur. Dit is 22,1% van de structurele cultuursubsidies over 2011. In 2010 was het vastgestelde percentage eigen inkomsten 21,1. Dit percentage is bevestigd bij besluit van de staatssecretaris van OCW d.d. 1 november 2011, kenmerk 342454.

Vermogenspositie

De stichting heeft een gezonde vermogenspositie. Binnen de bestemmingsreserve, het bestemmingsfonds OCW/DCE en de egaliseringsreserve OCW/OWB is nader onderscheid gemaakt naar de specifieke bestemmingen van de reserves. De bestemmingsreserve is in drie deelbestemmingen onderverdeeld: het digitaal educatief platform, vervanging van de vaste presentatie en de integratie. Aan het bestemmingsfonds OCW/DCE is een bedrag onttrokken als gevolg van de resultaatbestemming. De technische vervangings(TV)- en veiligheidsprojecten zijn afgewikkeld. Binnen de egaliseringsreserve OCW/OWB zijn drie bestemmingen benoemd, te weten reservering

voor wetenschappelijk personeel na 2013, cofinanciering van de FES-projecten en het a fonds perdu deel van de nieuwbouw. Deze middelen worden de komende jaren besteed. Zie voor de cijfers de posten 9, 10 en 11 in de jaarrekening.

Pensioenfonds

Gedurende het boekjaar 2011 waren medewerkers in dienst bij de stichting voor de pensioenregeling aangesloten bij pensioenfond

s Zorg & Welzijn (PFZW). Het betreft een middelloonregeling. De dekkingsgraad van het pensioenfonds was per eind december 2011 97%. Dit is zeven procentpunt lager dan de stand van eind 2010. Als het pensioenfonds een korte termijn herstelplan heeft ingediend in verband met onderdekking, dan kan een extra premieopslag onderdeel uitmaken van de maatregelen die worden ingezet om de financiële positie van het pensioenfonds te herstellen. Het pensioenfonds hanteert hierbij als leidraad dat deze extra premieopslag maximaal 2,5% bedraagt. Medewerkers in dienst bij de partneruniversiteiten, met de standplaats bij NCB Naturalis, waren aangesloten bij het ABP. Dit zal ook in de toekomst zo blijven.

Investeringen

In 2011 is voor ruim € 292.000 geïnvesteerd in het kader van het reguliere beleid. Het grootste deel daarvan heeft betrekking op kantoormeubilair en -automatisering. Verder is geïnvesteerd in de aanschaf van opslagmeubilair voor de collectie en in de ontwikkeling van het centrale collectieregistratiesysteem. In het kader van het investeringsproject gedekt uit de *Kaderregeling subsidiëring projecten ten behoeve van onderzoek en wetenschap* (in 2009 ontvangen als bijdrage uit het Fonds Economische Structuurversterking), is ten behoeve van de versterking van de wetenschapsfunctie in 2011 geïnvesteerd in onderzoeks- en analyseapparatuur, zoals een ultra hoge resolutie Field Emission Gun Scanning elektronenmicroscop, een extractierobot, diverse high-end computers en software voor GIS-toepassingen en een computercluster voor analyse van data uit de micro CT-scanner.

Voor de integratie van collecties van ZMA en Naturalis is een aantal bewaareenheden (kasten) gekocht. Eind 2011 leverde NCB Naturalis een nieuwe planning in voor dit investeringsproject. De directie OWB van het Ministerie van OCW heeft deze nieuwe planning bij beschikking goedgekeurd (gedateerd 13 januari 2012 en gekenmerkt BEK/BPR-2012/1813-U). In het kader van deze nieuwe planning zal een aantal investeringen die oorspronkelijk voor 2011 waren gepland, in 2012 of 2013 worden uitgevoerd.

Langetermijn perspectief

In de loop van de komende periode t/m 2016 voorziet Naturalis de volgende grote investeringen:

- integratie en digitalisering van de collecties van de samengebrachte instellingen en investering in wetenschappelijke infrastructuur. Deze projecten lopen tot medio 2015. Financiering wordt gedekt uit de *Kaderregeling subsidiëring projecten ten behoeve van onderzoek en wetenschap*.
- uitbreiding accommodatie (nieuwbouw) bij Naturalis in Leiden t.b.v. bovengenoemde samenvoeging. Dit wordt gefinancierd via de *Kaderregeling exploitatiesubsidies onderzoek en wetenschap*, enerzijds uit in de afgelopen jaren daartoe gereserveerde middelen en anderzijds uit toekomstige middelen die 'meekomen' met de instellingen die naar Leiden verhuizen en daarnaast uit vrijvallende huurmiddelen door het afstoten van het Pesthuis.
- vernieuwing van de vaste presentatie inclusief de dekking van inkomstenderving door sluiting van het museum in 2016. Een en ander wordt gefinancierd uit de afschrijvingen die daar de afgelopen jaren voor zijn gedaan en uit opbrengsten uit fondsen- en sponsorwerving.

Wanneer de integratie is voltooid, voorziet de stichting in haar inkomsten in hoofdzaak uit drie geldstromen: rijkssubsidie in het kader van de culturele basisinfrastructuur, rijkssubsidie voor wetenschap en onderzoek (inclusief de geldstromen die voorheen via de partneruniversiteiten liepen) en overige opbrengsten (directe opbrengsten, 2e en 3e geldstroom).

De bezuiniging van € 200 mln. op de cultuursubsidies van het Rijk krijgt vanaf 2013 ten volle zijn beslag. Het ondernemerschap zal zich de komende jaren dan ook richten op aanvullende inkomsten uit andere bron. De vernieuwing van de vaste presentatie is een uitgelezen moment om structureel meer inkomsten uit fondsen- en sponsorwerving te halen.

Vooralsnog zijn er geen ontwikkelingen die wijzen op ingrijpende bezuinigingen op de exploitatie-subsidie voor wetenschap en onderzoek. Naturalis gaat ervan uit dat deze subsidiestroom de komende jaren op peil blijft. Om echter te kunnen functioneren op het beoogde wetenschappelijke niveau, richten we ons op het binnenhalen van extra inkomsten uit tweede en derde geldstroom voor onderzoek. Daarbij houden we rekening met een paar grootschalige ontwikkelingen. Nationale onderzoeksfinanciering richt zich meer en explicieter dan vroeger op het verdienvermogen van het bedrijfsleven. In Nederland krijgt deze ontwikkeling gestalte in topsectoren. Financiering van onderzoek in het kader van *'global concerns'* – waarvan biodiversiteit er één is – zal zich deels verplaatsen naar transnationale arena's als de EU en de grote Ngo's en *charities*. Voor het excellente en niet direct op toepassingen gerichte onderzoek geldt deels hetzelfde. "Opkomende landen" zoals China, India, Brazilië, Indonesië, Maleisië en andere, spelen een toenemend belangrijke rol. Specifiek voor Naturalis biedt dit grote kansen, omdat Naturalis een aantal topcollecties afkomstig uit deze regio's beheert en de daaraan gerelateerde expertise in huis heeft.

Interne beheersing

In opvolging van de opmerkingen in het accountantsrapport bij de jaarrekening 2010 en de zorg van de raad van toezicht inzake de interne beheersing op het niveau van de meerjarenexploitatie en in het bijzonder van de transformatieprojecten, zijn in 2011 maatregelen getroffen. Het programma van transformatieprojecten is herpland en de financiële processen en rapportagetools zijn zodanig aangepast, dat inzicht op een dieper niveau op jaarlaag aanwezig is. Om de uitputting beter te volgen is het proces van fiattering van facturen verder geautomatiseerd. De financiële volgsystemen zijn hiermee op het vereiste niveau, maar geconstateerd kan worden dat de beheersing op programmaniveau nog niet voldoende is. Integrale planning, analyse van de voortgang en inhoudelijke rapportages met milestones die formeel kunnen worden vastgesteld, zijn nog van onvoldoende kwaliteit.

Overzicht mutaties

Hierbij een overzicht van de afwijking ten opzichte van de begrotingen van beide activiteitenclusters (in duizenden euro's, negatieve bedragen tussen haakjes):

Activiteiten gedekt door OCW/DCE subsidie

Met activiteiten die worden gedekt door de OCW/DCE subsidie is een positief resultaat van € 938.000 gerealiseerd. Afgezet tegen een begroot positief

resultaat van € 215.000, zijn € 723.000 meer opbrengsten gerealiseerd. Onderstaand een overzicht van de belangrijkste mutaties ten opzichte van geplande baten/lasten:

Voorziening prepensioen, gedeeltelijke vrijval	933
Lagere onderhoudskosten technische installaties	187
Opbrengst gesubsidieerde projecten, per saldo	160
Opbrengst winkels, arrangementen en verhuur, per saldo	113
Verlate opening tijdelijke tentoonstelling Cyttron	100
Rente baten	99
Hogere entreeopbrengsten	95
Hogere kosten tijdelijke inhuur van extra personeel	(636)
Vervanging van het beveiligingssysteem gedekt uit bestemmingsreserve. (à fonds perdu financiering)	(277)
Aanpassen van educatieve ruimte (à fonds perdu financiering), per saldo	(216)
Diverse overige afwijkingen, per saldo	165
Subtotaal mutaties ten opzichte van geplande baten/lasten	723

Activiteiten gedekt door OCW/OWB subsidie

Het resultaat van de activiteiten die (grotendeels) uit de OCW/OWB middelen worden gedekt, bedraagt € 2.695.000 positief. Dit is € 2.785.000 beter dan het grote negatieve resultaat van € 90.000. Dit resul-

taat is inclusief de overgedragen budgetten van het Zoologisch Museum Amsterdam en het Nationaal Herbarium Nederland. Onderstaand een overzicht van de belangrijkste mutaties ten opzichte van geplande baten/lasten:

Lagere kosten i.v.m. heroriëntatie op het huisvestingsdossier	649
Biodiversiteitsinformatica	500
Bemensing en werkmateriaal laboratoria	446
Collectieprojecten	434
Rentebaten	325
Marketing & communicatie	181
Bijdragen Nationaal Herbarium Nederland in bedrijfskosten	148
Bijdrage IUCN inzake opening 2010	108
Extra inzet ten behoeve directievoering	(150)
Diverse overige afwijkingen, per saldo	144
Subtotaal mutaties ten opzichte van geplande baten/lasten	2.785

Realisatie van voorgenomen activiteiten

Hierbij doen we verslag van de resultaten van de in het kader van de culturele basisinfrastructuur 2009-2012 voorgenomen prestaties.

Registratiegraad:

Overzicht omvang collectie en digitale registratie:

aantal objecten in beheer bij NCB Naturalis per 31-12-2011:	28 mln.
waarvan rijkscollectie:	15 mln.

aantal objecten digitaal geregistreerd op objectniveau per 31-12-2011:	2,5 mln.
waarvan rijkscollectie:	1,5 mln.

In 2011 is de rijkscollectie in beheer bij NCB Naturalis door veldwerk en schenkingen met circa 1 mln. objecten gegroeid tot 15 mln. Daarnaast is de gehele collectie van 13 mln. specimen van het Zoologisch Museum Amsterdam in 2011 verhuisd naar Leiden en door NCB Naturalis in beheer genomen. In het verslagjaar zijn de gegevens van ruim 500.000 objecten (uit beide collecties) op objectniveau digitaal geregistreerd. Gevoegd bij de al bestaande digitale registratie zijn van de 28 mln. objecten die NCB Naturalis daarmee per 31-12-2011 in beheer heeft, er 25,5 mln. niet digitaal geregistreerd. Zoals ook toegelicht in onze brief aan de staatssecretaris van OCW d.d. 3 november 2011, kenmerk dir/hd/011.0221-u, tellen wij uitsluitend de digitaal geregistreerde objecten mee ter vaststelling van de registratiegraad.

Het tempo van het digitaliseren van de collectie zal de komende jaren flink worden opgevoerd. Zie onder de beschrijving van de verrichte activiteiten voor een uitgebreidere toelichting hierop.

Registratiekwaliteit:

van de digitaal geregistreerde objecten voldoet meer dan 90% aan de gestelde eisen van inventarisnummer en vermelding standplaats en juridische status.

Collectieplan:

er is een collectieplan, niet ouder dan vier jaar, dat permanent per onderdeel wordt bijgewerkt naar de laatste inzichten. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar de richtlijnen van ICN, maar ook naar actuele ontwikkelingen en internationale richtlijnen, zoals afgesproken in de Collection Policy Board van het Consortium of European Taxonomic Facilities (CE-TAF), waarin de 20 grootste Europese natuurhistorische musea zitting hebben. In 2011 is het onderdeel vademecum collectiebeheer geactualiseerd.

Veiligheidsplan:

dit is aanwezig.

Openingsuren:

NCB Naturalis is gemiddeld 49 uur per week open.

Bezoeken totaal:

met 267.061 bezoeken was 2011 een succesvol jaar, ruim boven de doelstelling van 245.000 bezoeken.

Kwaliteit museumbezoek:

uit publieksonderzoek is gebleken dat de waardering voor het museum gemiddeld een 8,2 (rapportcijfer) bedroeg, terwijl de verblijfsduur 3 uur en 4 minuten was.

Bezoeken scholen:

in 2011 heeft het bezoek in schoolverband een sterke groei doorgemaakt tot 41.890 scholieren uit basis- en voortgezet onderwijs. Dit aantal impliceert een stijging van 7% ten opzichte van 2010. Het betreft 20.697 kinderen uit het primair onderwijs en 21.193 jongeren uit het voortgezet onderwijs. Naast scholieren uit basis- en voortgezet onderwijs, werden ook nog eens ruim 7.200 bezoekers ontvangen uit het hoger onderwijs en uit de buitenschoolse opvang.

Bezoek websites met educatieve natuurinformatie:

het bezoek aan de inhoudelijke websites bedraagt in 2011 6.091.848 bezoeken.

Productie nieuwe webpagina's met educatieve natuurinformatie: in totaal zijn 695 webpagina's toegevoegd aan de educatieve websites, waarvan 338 aan het *Soortenregister*.

Aantal publicaties eigen personeel:

door medewerkers van de stichting zijn 61 artikelen in SCI genormeerde tijdschriften gepubliceerd. Daaronder waren 2 artikelen in het gezaghebbende tijdschrift *Ecology Letters*. Het CWTS te Leiden heeft voor NCB Naturalis eerder een bibliometrische analyse gemaakt van de output aan publicaties. In het verslagjaar is opdracht gegeven een dergelijke analyse te maken over de periode 2001-2010 voor alle partnerinstellingen.

Ontsluiting collectie:

195 wetenschappers waren in totaal 471 dagen te gast ten behoeve van werk aan de collectie. Er zijn in 2011 geen groepen in de collectietoren rondgeleid in verband met de verhuizingen.

In het verslagjaar zijn 46.000 eenheden toegevoegd aan de via het web ontsloten collectie. Ultimo 2011 zijn daarmee 344.000 collectie-eenheden via het web ontsloten.

Een overzicht van de resultaten is te vinden onder 'Prestatieverantwoording'.

Inzichtelijke kwalitatieve beschrijving van de verrichte activiteiten

NCB Naturalis stelt zich ten doel biodiversiteit te beschrijven, begrijpen en verklaren door:

- te bouwen aan de collectie van biologische en geologische diversiteit en de toegankelijkheid daarvan te vergroten;
- bij te dragen aan de mondiale inspanning om door wetenschappelijk onderzoek de stamboom van het leven te reconstrueren en de interactie tussen soorten te begrijpen;
- gebruikmakend van de collectie het verhaal van de natuur te vertellen in zijn natuurhistorische en cultuurhistorische context, aansprekend voor verschillende doelgroepen en voeding gevend aan verwondering;
- in een open dialoog kennis te leveren over de natuur, over taxonomie en biodiversiteit, die bruikbaar is voor de samenleving en een duurzame economie.

Integratie organisaties

In 2011 werd de basis gelegd om de medewerkers van het ZMA en de twee herbaria een arbeidsovereenkomst aan te bieden binnen de vaste formatie van NCB Naturalis. Er is gewerkt aan een Organisatie & Formatieplan voor de nieuwe organisatie en er werd een pakket arbeidsvoorwaarden gedefinieerd dat verregaand overeenkomt met de voorwaarden waaronder de huidige medewerkers in universitaire dienst hun functies vervullen. Op dit moment loopt nog discussie inzake de gedetailleerde juridische afronding van de integratie ten aanzien van bepaalde arbeidsvoorwaarden met betrekking tot ontslag. Verwacht wordt dat het besluitvormingsproces binnen ieder van de vier betrokken partijen in de eerste helft van 2012 afgerond wordt en de medewerkers per 1 januari 2013 feitelijk in dienst komen.

Heroriëntatie van de nieuwbouw

Voor de nieuwbouw was 2011 een jaar van heroriëntatie. Door de integratie van de collecties van het Zoölogisch Museum Amsterdam, waarvoor dankzij zorgvuldige herschikking minder depotruimte nodig was dan voordien aangenomen, bleek de noodzaak

om de huisvestingsbehoefte opnieuw en integraal te overwegen. Nieuwbouw is nog steeds vereist, maar het lijkt mogelijk om de bestaande huisvesting aan de Darwinweg en de Raamsteeg efficiënter te benutten dan aanvankelijk voorzien. In het begin van 2012 zal een Programma van Eisen worden afgerond waarin de nieuwe inzichten zijn verwerkt.

Groeiend ondernemerschap

Sinds begin 2011 neemt NCB Naturalis deel in het consortium *Virtual Laboratory for contemporary Plant Breeding* (VLPB), een programma onder leiding van het Technologisch Top Instituut Groene Genetica. Dit programma is geïnitieerd door een aantal Nederlandse zaadveredelingsbedrijven en heeft als doel om samenwerking tussen bedrijven en kennisinstelling bij de toepassing en ontwikkeling van DNA-technologieën te bevorderen. Op basis van deze overeenkomst heeft NCB Naturalis het recht verworven om, voor gemeenschappelijke onderzoeksprojecten, gebruik te maken van de onderzoeksfaciliteiten van andere consortiumleden. Voor deze leden geldt het overeenkomstige recht ten aanzien van faciliteiten van NCB Naturalis. Deze deelname is typerend voor het model waarbinnen NCB Naturalis streeft naar maatschappelijk rendement van investeringen.

Collectie

Aan het einde van het jaar werd conform de planning de verhuizing van het Zoölogisch Museum Amsterdam van de Universiteit van Amsterdam afgesloten; binnen de gehele integratie de grootste afzonderlijke operatie, waarin voor ca. 30 medewerkers en 13 mln. objecten huisvesting in Leiden werd gecreëerd. Als gevolg van de verhuizing is nauwelijks schade aan de collectie veroorzaakt. Het accommoderen van 13 mln. extra objecten was mogelijk door met name de entomologiecollectie compacter te huisvesten in (deels) nieuw collectiemeubilair en bovendien de loop- en werkruimte in de collectieruimten tot een minimum te beperken.

Na verhuizing heeft NCB Naturalis de collectie in beheer genomen; de overdracht van het eigendom van universiteit naar de Staat der Nederlanden

volgt in 2012. Een aandachtspunt daarbij is de verontreiniging met vroeger gebruikte conserveermiddelen, iets wat ook bij de over te dragen collecties van de Universiteit Leiden en de Wageningen Universiteit aan de orde is. In het omgaan met de collecties staat de veiligheid van de medewerkers voorop. Er zijn technische maatregelen genomen om het contact met risicovolle stoffen te minimaliseren respectievelijk om deze uit de collectie te verwijderen.

Na uitvoering en evaluatie van enkele proefprojecten in 2010 kwam in het verslagjaar het grootschalig digitaliseren van collectiegegevens op gang. Hiertoe werden een omvangrijke projectorganisatie en fysieke en IT-voorzieningen ('digistraten') ingericht. In het verslagjaar zijn 538.500 collectiespecimens in detail gedigitaliseerd (1:1 object digitalisering), van in totaal zeven miljoen voor het gehele project, dat doorloopt tot medio 2015. Van de overige 30 miljoen objecten, waaronder 17 miljoen insecten, wordt per bewaareenheid digitaal vastgelegd welke soorten erin zitten, hoeveel en waar zij zich bevinden. Conform de planning zullen de komende jaren tenminste de volgende aantallen specimens worden geregistreerd: in 2012 1,5 miljoen, in 2013 2,7 miljoen, in 2014 2,0 miljoen en in 2015 0,8 miljoen. Behalve het digitaliseren van gegevens die niet eerder digitaal zijn vastgelegd, omvat het project overigens ook het overzetten van ruim 200 verschillende bestaande digitale databases naar het centrale registratiesysteem.

Onderzoek en Onderwijs

Op een enkel detail na bereikten de drie universiteiten die participeren in NCB Naturalis en de stichting zelf in 2011 overeenstemming over de inhoud van een overeenkomst op grond waarvan NCB Naturalis, de Universiteit Leiden, de Universiteit van Amsterdam en de Wageningen Universiteit gezamenlijk een 'academische werkplaats' voor collectie gerelateerd wetenschappelijk onderzoek en opzetten. De overeenkomst zal voorafgaand aan de overdracht van het werkgeverschap voor medewerkers van de twee Herbaria en het Zoölogisch Museum Amsterdam ondertekend worden.

Onderzoekers van NCB Naturalis waren in 2011 succesvol in het aantrekken van onderzoeksgelden, onder meer in de vorm van subsidie uit de NWO Vernieuwingsimpuls (Veni-beurs voor dr. V. Merckx) en een toekenning van € 234.000 uit de ALW Open subsidie voor een postdoc voor prof. dr. M. Schilt-huizen.

NCB Naturalis heeft in het verslagjaar bovendien bij NWO een aanvraag ad € 10 mln. gedaan in het kader van de procedure Grootschalige Wetenschappelijke Infrastructuur. De (anonieme) experts aan wie NWO de aanvraag voorlegden waren positief: drie maal 'excellent' en eenmaal 'very good'. De uitslag van de procedure volgt in 2012.

Tentoonstellingen en educatie

2011 was voor het museum opnieuw een succesvol jaar met ruim 267.000 bezoekers. In oktober is de tijdelijke tentoonstelling *Naturalia - Van circusdier tot wetenschappelijk object* geopend. De tentoonstelling toont opgezette dieren, skeletten, alcoholpreparaten en curiosa van het Zoölogisch Museum van de Universiteit van Amsterdam en geeft een indrukwekkend beeld van het verzamelen van naturalia in de loop der eeuwen en de omslag in het denken over de natuur. Het langdurige experiment *Live Science* blijkt een zeer succesvolle mix van tentoonstellen, workshops en demonstraties. Hiermee wordt veel ervaring opgedaan voor de vernieuwing van de vaste presentaties, welke in de loop van het jaar ook verder is voorbereid.

Het bezoek in schoolverband heeft in 2011 een sterke groei doorgemaakt. Naast bijna 42.000 scholieren uit basis- en voortgezet onderwijs, werden nog eens ruim 7.200 bezoekers ontvangen uit hoger onderwijs en uit de buitenschoolse opvang. De afgelopen jaren is veel geïnvesteerd in visieontwikkeling, wat onder andere geresulteerd heeft in een Meetlat Educatieve Principes Naturalis, waarlangs alle programma's gelegd worden. Ook zijn er ruimtes in het museum opnieuw ingericht met 'hands-on' collecties, onder de noemer Doe & Ontdek. De komende beleidsperiode zal het educatief aanbod verder aangepast worden aan die nieuwe inzichten en zullen er enkele doorlopende leerlijnen ontwikkeld worden.

Inkoop

In 2011 is het inkoopbeleid verder ontwikkeld. De grip op het integrale inkoopproces is vergroot door middel van spend analyses en met een lange termijn inkoopkalender. Er zijn enkele Europese aanbestedingen met succes afgerond, o.a. voor collectiemeubilair voor schelpen en voor een elektronenmicroscop. Daarnaast is een groot aantal aanbestedingen in voorbereiding genomen. Het is gezien de ontwikkelingen, essentieel dat spoedig een stabiele, betaalbare en professionele inkooporganisatie ontstaat. Hiervoor is eind 2011 gestart met de werving van een tweede senior inkoper. Daarnaast zal komende tijd ook nog extra capaciteit en specifieke aanbestedingskennis worden ingehuurd.

Informatiediensten en marketing

Het bewerken en aanbieden van informatie rekent het museum tot zijn kernactiviteiten. Het gaat dan om de natuurhistorische bibliotheek en mediateek, de uitgave van wetenschappelijke tijdschriften en boeken, het ontwikkelen en onderhouden van websites met informatie over de biologie en geologie en een goed gesorteerde natuurhistorische boekwinkel.

Veel initiatieven zijn ook ontwikkeld op het gebied van digitale informatievoorzieningen. Deze worden grotendeels met additionele projectsubsidies gerealiseerd en/of in samenwerking met anderen. Bijzonder voorbeeld in 2011 is de realisatie van de Dierenzoeker, een app voor kinderen waarmee dieren in en om het huis kunnen worden gedetermineerd. Het is een gezamenlijk project met Klokhuis en EIS-Nederland.

Naast de reguliere marketingactiviteiten is in 2011 gestart met de voorbereiding van de vernieuwing van de huisstijl van NCB Naturalis. Op basis van onderzoek is het merkbeleid aangepast en zal ook de naam van de stichting wijzigen.

Samenstelling van bestuur, directie en raad van toezicht

Bestuur en directie

Het bestuur van de stichting was in 2011 statutair opgedragen aan de directie. Bij aanvang van het verslagjaar werd deze functie vervuld door dr. ir. B.M. (Bert) Geerken, algemeen directeur en prof. dr. E.F. (Erik) Smets, wetenschappelijk directeur. Per 27 januari 2011 is de directie tijdelijk uitgebreid met dr. J. (John) Marks, in de functie van eindverantwoordelijk directievoorzitter. De functietitel van de heer Geerken werd bij die gelegenheid gewijzigd in directeur.

Met het aantreden van drs. E.J.F.B. (Edwin) van Huis in de functie van algemeen directeur per 1 juli 2011, zijn Bert Geerken en John Marks beide uit dienst getreden.

Raad van toezicht

Met de benoeming per 1 april 2011 van prof. dr. C.P.(Cees) Veerman als lid van de raad van toezicht, is de bezetting van de raad weer compleet. Cees Veerman is bij acclamatie verkozen tot voorzitter. Het bestuur is prof. dr. L.E.M. (Louise) Vet zeer erkentelijk voor haar waarnemend voorzitterschap in de afgelopen maanden.

Overzicht van de samenstelling van de raad van toezicht per 31 december 2011:
(inclusief selectieve vermelding van (neven)-functies)

Cees Veerman

prof. dr. C.P. Veerman (1949)

voorzitter

Einde lopende termijn: 1 april 2015

Einde tweede termijn: 1 april 2018

(Neven)functies: CEO Bracamonte B.V.; Hoogleraar Tilburg University; Hoogleraar Universiteit Wageningen; Commissaris Rabobank; Lid raad van toezicht Kennis voor Klimaat; Voorzitter raad van toezicht Deltares; Lid dagelijks bestuur NWO.

Louise Vet

prof. dr. L.E.M. Vet (1954)

vicevoorzitter

Einde lopende termijn: 28 januari 2013

Einde tweede termijn: n.v.t.

(Neven)functies: Directeur van het Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO-KNAW); Hoogleraar Universiteit Wageningen; Voorzitter van het Netherlands Ecological Research Network; Lid bestuur Nederlands Centrum voor Wetenschap en Techniek; Lid Raad voor Aard- en Levenswetenschappen (KNAW); Lid Wetenschappelijke Adviesraad van de European Science Foundation; Lid bestuur IUCN

Marc Udink

mr. M.C. Udink (1958)

lid auditcommissie

Einde lopende termijn: 28 januari 2013

Einde tweede termijn: n.v.t.

(Neven)functies: Curator, Directeur – eigenaar Udink & De Jong advocaten; Secretary General (CEO) van INSOL-Europe; Voorzitter van de Raad voor Commissarissen van de Porcelyne Fles N.V.; Voorzitter van de Raad voor Commissarissen van het Archeologisch Diensten Centrum N.V.

Willem te Beest

drs. H.W. te Beest (1951)

lid auditcommissie

Einde lopende termijn: 28 januari 2014

Einde tweede termijn: 28 januari 2017

(Neven)functies: Voorzitter bestuur Stichting Leiden Bio Science Park te Leiden; Vice-voorzitter Raad van Toezicht Centre for Human Drug Research te Leiden; Lid van de Raad van Toezicht Stichting Biopartner Academisch Bedrijven Centrum te Leiden; Lid van het dagelijks bestuur en van het algemeen bestuur van de Stichting SURF (SURFfoundation) te Utrecht; Voorzitter van de Raad van Commissarissen van SURFnet B.V. en SURFdiensten B.V. te Utrecht; Vice-voorzitter Raad van Toezicht Nederlands BioInformatica Centrum te Utrecht; Lid van Raad van Toezicht BiG Grid-project te Utrecht; Voorzitter Stichting PICA te Utrecht

Douwe Breimer

prof. dr. D.D. Breimer (1943)

Einde lopende termijn: 28 januari 2014

Einde tweede termijn: 28 januari 2017

(Neven)functies: Vicevoorzitter raad van toezicht, Technische Universiteit Delft; Lid Governing Body, University Cork, Ierland; Bestuurslid Netherlands Academy of Technology and Innovation; Lid raad van toezicht Center for Human Drug Research, Leiden; Voorzitter Raad van Commissarissen Life Sciences Partners, Amsterdam; Voorzitter NWO-commissie 'Systeembioogie'; Voorzitter raad van toezicht Museum Boerhaave.

Ben Cornelissen

prof. dr. B.J.C. Cornelissen (1952)

Einde lopende termijn: 28 januari 2014

Einde tweede termijn: 28 januari 2017

(Neven)functies: Lid directie Faculteit der Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica van de Universiteit van Amsterdam; Hoogleraar Molecular Plant Pathology aan het Swammerdam Institute for Life Sciences van de Universiteit van Amsterdam.

Rudy Rabbinge

prof. dr. R. Rabbinge (1946)

Einde lopende termijn: 28 januari 2014

Einde tweede termijn: 28 januari 2017

(Neven)functies: Universiteitshoogleraar Duurzame Ontwikkeling en Voedselzekerheid & adviseur Raad van Bestuur (Wageningen, Nederland); Voorzitter Raad Aard- en Levenswetenschappen KNAW, Amsterdam; Voorzitter Sustainability Challenge Foundation; Voorzitter Stichting Onderzoek Wereldvoedsel Voorziening; Voorzitter International Advisory Board, Chinese Academy of Agricultural Sciences; Plv. voorzitter van de Commissie voor de milieueffectrapportage; Internationaal beleid; Lid Wetenschappelijke Agrarische Advies Raad (SAAB) van Unilever.

Annemieke Nijhof

ir. A.G. Nijhof MBA (1966)

Einde lopende termijn: 28 januari 2014

Einde tweede termijn: 28 januari 2017

(Neven)functies: Lid directie Tauw groep; Member of the foundation board UNESCO-Institute for Hydraulic Engineering Delft; Voorzitter van de Vereniging Partos; Lid van de adviesraad van IMARES; Lid van de raad van advies van de faculteit Techniek, Bestuur en Management, TU Delft.

Pauline Kruseman

P.W. Kruseman (1942)

Einde lopende termijn: 10 maart 2014

Einde tweede termijn: 10 maart 2017

(Neven)functies: Vicevoorzitter Nationaal Fonds 4 en 5 mei; Lid raad van toezicht Anne Frank Stichting; Lid raad van toezicht Felix Meritis, Europees Centrum voor Kunst, Cultuur en Wetenschap; Lid bestuur Huis Marseille, Stichting voor de Fotografie; Commissaris Triodos Cultuur Fonds; Commissaris Vereniging Hendrick de Keyser.

Ondernemingsraad

In het verslagjaar heeft de directie negen overlegvergaderingen gehad met de ondernemingsraad. Naast behandeling van de jaarlijks terugkerende onderwerpen als het jaarverslag en de begroting, heeft de ondernemingsraad veel aandacht besteed aan de personele integratie. In dat verband werkte de ondernemingsraad ook nauw samen met de personeelsvertegenwoordigende organen van de partneruniversiteiten.

Wetenschappelijke adviesraad /Scientific Advisory Board

Op het gebied van het wetenschappelijk beleid laten de directie en de adjunct-directeur Onderzoek zich bijstaan door de *Scientific Advisory Board* (SAB) in de zin van artikel 13 van de statuten. In het verslagjaar werd de SAB ingericht. Vooruitlopend op ondertekenen van de werkplaatsovereenkomst hebben de drie universiteiten het recht op voordracht van kandidaten in deze raad uitgeoefend. De raad is tweemaal bijeengewees en heeft o.a. geadviseerd over het lange termijn onderzoeksprogramma van NCB Naturalis.

Museale adviesraad

Op het gebied van het museale beleid laten de directie en de adjunct-directeur Publiek zich bijstaan door de Museale adviesraad in de zin van artikel 13 van de statuten. In 2011 is de *Museale adviesraad* ingericht en is eenmaal bijeengewees. De raad heeft bij die gelegenheid de Strategie Publiek en het *Initiatiefrapport vernieuwing vaste presentaties* besproken en op grond daarvan adviezen geformuleerd.

Verbonden partijen

In de periode februari t/m juni 2011 waren de waarnemend directievoorzitter dr. John Marks en vanaf 1 juli 2011 tot het einde van het verslagjaar de algemeen directeur drs. Edwin van Huis conform een benoemingsbesluit van de Universiteit van Amsterdam tevens in functie als directeur van het Zoölogisch Museum Amsterdam (ZMA), een onderdeel van de Universiteit van Amsterdam. Hun bevoegdheden als directeur van het ZMA waren in overeenstemming met het gewijzigde Standaardmandaat Bedrijfsvoering van de Universiteit van Amsterdam d.d. 19 april 2007. De kostenbegroting van het ZMA voor het boekjaar 2011 bedroeg ca. € 3,5 mln.

De wetenschappelijk directeur prof. dr. Erik Smets was gedurende het gehele verslagjaar aan de Universiteit Leiden verbonden als gewoon hoogleraar en als wetenschappelijk directeur van de Leidse vestiging van het Nationaal herbarium Nederland (inclusief de Hortus botanicus Leiden). Deze Leidse vestiging is een onderdeel van de Universiteit Leiden. De kostenbegroting van dit onderdeel kwam voor 2011 op circa € 3,4 mln. Tevens was prof. dr. Erik Smets gedurende het gehele verslagjaar directeur van de Gemeenschappelijke Regeling Het Nationaal Herbarium Nederland. Deze publiekrechtelijke rechtspersoon is op 31 maart 1999 ingesteld en coördineert het onderzoek en onderwijs in de systematische botanie en het beheer van de botanische collecties van de Wageningen Universiteit en de Universiteit Leiden.

Zowel het ZMA als het Nationaal herbarium Nederland is niet in deze jaarrekening van NCB Naturalis geconsolideerd. Hierbij wordt verwezen naar de vrijstelling zoals opgenomen in het Handboek Cultuursubsidies Instellingen.

Prestatieverantwoording OCW/DCE

prestatie afspraak	realisatie 2011	voorgenomen activiteit	realisatie 2010
registratiegraad	Digitaal is 10% geregistreerd: 1,5 mln. objecten.	Uiterlijk 1 januari 2011 ontvangt OCW een overzicht van de registratiegraad.	Digitaal is circa 10% geregistreerd. De analoge registratiegraad varieert per deelcollectie.
registratiekwaliteit	90% van de digitaal geregistreerde objecten voldoet aan de eisen.	Uiterlijk 1 januari 2011 voldoet tenminste 90% van de geregistreerde objecten aan de eisen van aanwezigheid van inventarisatienummer op objecten en vermelding van standplaats en juridische status in de registratie.	90% van de geregistreerde objecten voldoet aan de eisen. De registratiekwaliteit is variabel per deelcollectie.
collectieplan	Er is een collectieplan, niet ouder dan vier jaar, dat permanent per onderdeel wordt bijgewerkt naar de laatste inzichten. In 2011 is het onderdeel vademecum collectiebeheer geactualiseerd.	Uiterlijk 1 januari 2011 is een collectieplan aanwezig, maximaal vier jaar geleden geactualiseerd.	Er is een collectieplan, niet ouder dan vier jaar, dat per onderdeel wordt bijgewerkt naar de laatste inzichten. In 2010 zijn de hoofdstukken organisatieinrichting, bruikleen-beleid en digitaliseringsplan voltooid.
veiligheidsplan	Het plan is beschikbaar.	Uw instelling beschikt over een integraal en actueel veiligheidsplan conform de veiligheidsbrief van 15 maart 2005.	Het plan is beschikbaar.
gratis toegang	Er is afgezien van gratis toegang (OCW kenmerk: DCE/2009/140355).	Aan kinderen tot 13 jaar wordt tijdens openingsuren gratis toegang verleend tot de vaste collectie van het museum.	Er is afgezien van gratis toegang (OCW kenmerk: DCE/2009/140355).
openingstijden	52 weken per jaar 49 uur per week geopend.	buiten vakantie: ≥ 44 uur/ weekvakantieperiodes: ≥ 56 uur/week.	De openingstijden zijn conform afspraken.
bezoeken totaal	267.061 bezoeken.	Naturalis ontvangt jaarlijks gemiddeld tenminste 245.000 bezoekers.	Naturalis heeft 262.864 bezoekers ontvangen.

prestatie afspraak	realisatie 2011	voorgenomen activiteit	realisatie 2010
bezoeken scholen	41.890 scholieren, waarvan 20.697 uit het primair onderwijs en 21.193 uit het voortgezet onderwijs	Naturalis ontvangt jaarlijks gemiddeld tenminste 45.000 scholieren, 17.000 kinderen uit primair onderwijs en 28.000 jongeren uit het voortgezet onderwijs.	39.321 scholieren, waarvan 16.021 scholieren uit het primair onderwijs en 23.300 scholieren uit het voortgezet onderwijs.
bezoek websites:	6.091.848 bezoeken	Minimaal 4.000.000 bezoeken per jaar.	Er zijn afgerond 6.324.000 bezoeken geweest.
productie nieuwe webpagina's:	Er zijn 695 nieuwe webpagina's toegevoegd.	Minimaal 250 pagina's per jaar met educatieve natuurinformatie.	Er zijn 9.726 nieuwe webpagina's toegevoegd.
aantal publicaties eigen personeel:	Naturalis heeft 61 artikelen gepubliceerd.	Minimaal 40 publicaties per jaar in SCI genormeerde wetenschappelijke tijdschriften.	Naturalis heeft 74 artikelen gepubliceerd.
ontsluiting collectie	195 wetenschappers verbleven totaal 471 dagen in de collectie. Ultimo 2011 zijn 344.000 collectie-eenheden ontsloten.	De niet tentoongestelde collectie ontvangt jaarlijks tenminste 600 bezoekers. Uiterlijk 31 december 2012 zijn 750.000 collectie-eenheden ontsloten via het web.	239 wetenschappers verbleven totaal 717 dagen in de collectie. Daarnaast zijn 77 groepen van gemiddeld ruim 6 personen in de collectietoren rondgeleid. Ultimo 2009 zijn 298.000 collectie-eenheden ontsloten.
kwaliteit museumbezoek	Waardering museumbezoek een 8,2 en de verblijftijd gemiddeld 3 uur en 4 minuten.	De waardering voor het museum bij bezoekers is, uitgedrukt als rapportcijfer, minimaal een 8 en de gemiddelde verblijfsduur bij een bezoek is minimaal 2,5 uur.	Waardering gemiddeld een 8 en de verblijftijd gemiddeld 3 uur en 15 minuten.

Leiden, 22 maart 2012,

Drs. Edwin van Huis
Algemeen directeur

Prof. dr. Erik Smets
Wetenschappelijk directeur

Jaarrekening

Balans

Per 31 december 2011, na verwerking resultaatbestemming

ACTIVA	2011 €	2010 €
1. Immateriële vaste activa	-	-
2. Materiële vaste activa	3.529.589	4.210.166
3. Financiële vaste activa	-	7.500.000
Totaal vaste activa	3.529.589	11.710.166
4. Voorraden	154.933	186.080
5. Vorderingen	2.668.248	2.065.961
6. Effecten	-	-
7. Liquide middelen	37.021.897	22.951.248
Totaal vlottende activa	39.845.078	25.203.289
Totaal activa	43.374.667	36.913.455
PASSIVA		
8. Algemene reserve	3.540.627	3.860.235
9. Bestemmingsreserve	2.952.642	-
10. Bestemmingsfondsen OCW/DCE	1.223.262	2.781.155
11. Egalisatiereserve OCW/OWB	14.553.778	11.996.098
Totaal eigen vermogen	22.270.309	18.637.488
12. Voorzieningen	363.700	1.342.700
13. Langlopende schulden	-	-
Totaal langlopende schulden	-	-
14. Schulden aan kredietinstellingen	-	-
15. Schulden aan leveranciers	3.424.366	1.529.948
16. Belastingen en premies sociale verzekeringen	75.589	297.588
17. Overige schulden	301.024	466.865
18. Overlopende passiva	16.939.679	14.638.866
Totaal vlottende passiva	20.740.658	16.933.267
Totaal passiva	43.374.667	36.913.455

Categoriale exploitatierekening

BATEN	2011 realisatie €	2011 begroting €	2010 realisatie €
Directe opbrengsten:			
19. Publieksinkomsten	2.835.879	2.427.500	2.635.796
20. Overige inkomsten	87.140	50.000	92.085
21. Indirecte opbrengsten	471.189	335.500	385.537
Totaal opbrengsten	3.394.208	2.813.000	3.113.418
22. Subsidie OCW:			
- OCW/DCE huisvestingsbijdrage	5.746.178	5.060.000	5.235.917
- OCW/DCE exploitatiebijdrage	11.519.586	11.440.000	11.683.252
- OCW/OWB exploitatiebijdrage	5.289.000	5.270.000	5.270.000
Overige subsidies en bijdragen:			
23. Projectsubsidie uit publieke middelen	1.343.653	-	10.632.428
24. Bijdragen uit private middelen	1.010.741	959.700	449.264
Totaal subsidies en bijdragen	24.909.158	22.729.700	33.270.861
Totaal baten	28.303.366	25.542.700	36.384.279
LASTEN			
25. Salariskosten	9.625.855	10.206.900	9.812.244
26. Afschrijvingen	972.502	985.800	1.031.547
27. Huur	5.254.398	5.404.700	5.242.452
28. Aankopen	-	-	51.014
29. Overige lasten	9.291.985	8.870.700	9.923.450
Totaal lasten	25.144.740	25.468.100	26.060.707
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	3.158.626	74.600	10.323.572
30. Saldo rentebaten/-lasten	474.195	50.000	295.388
31. Saldo overige buitengewone baten/lasten	-	-	-
Exploitatieresultaat	3.632.821	124.600	10.618.960

Categoriale en functionele exploitatierekening

(in duizenden euro's)

functioneel →	Totaal DCE	Publieksfunctie	Collectiefunctie	Wetenschap-functie	Alge-meen-beheer	Totaal OWB			
categoriaal →		Vaste presentatie	Tijdelijke presentatie	Onderzoek & Registratie	Conservering & Restauratie	Verwerving & Afstoting			
BATEN									
Publieksinkomsten	2.836	1.816	956	-	-	-	64	-	-
Overige inkomsten	87	11	6	-	-	-	70	-	-
Indirecte opbrengsten	320	47	144	-	-	-	-	129	151
Totaal opbrengsten	3.243	1.874	1.106	-	-	-	134	129	151
Subsidie OCW:									
- deel DCE huisvestingsbijdrage	5.746	1.441	759	435	2.027	6	81	997	-
- deel DCE exploitatiebijdrage	11.520	1.866	963	3.055	1.616	121	1.401	2.498	-
- deel OWB exploitatiebijdrage	-	-	-	-	-	-	-	-	5.289
Overige subsidies en bijdragen:									
- projectsubsidie uit publieke mid.	1.344	-	89	716	-	-	479	60	-
- bijdragen uit private middelen	442	103	197	61	-	-	81	-	568
Totaal bijdragen	19.052	3.410	2.008	4.267	3.643	127	2.042	3.555	5.857
Totaal baten	22.295	5.284	3.114	4.267	3.643	127	2.176	3.684	6.008
LASTEN									
Salariskosten	7.688	1.787	941	2.012	385	101	1.301	1.161	1.938
Afschrijvingen	973	410	-	36	36	-	36	455	-
Huur	4.964	1.442	759	435	2.027	6	81	214	290
Aankopen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Overige lasten	7.881	1.494	1.336	1.535	1.063	10	643	1.800	1.410
Totaal lasten	21.506	5.133	3.036	4.018	3.511	117	2.061	3.630	3.638
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	789	151	78	249	132	10	115	54	2.370
Saldo rentebaten/-lasten	149	-	-	-	-	-	-	149	325
Saldo uit bedrijfsvoering	938	151	78	249	132	10	115	203	2.695
Toerekening Algemeen beheer	-	58	35	46	40	1	23	-	-
Exploitatieresultaat OCW/DCE	938	209	113	295	172	11	138	-	-
Exploitatieresultaat OCW/OWB	2.695	-	-	-	-	-	-	-	-
Exploitatieresultaat TOTAAL	3.633	-	-	-	-	-	-	-	-

Algemene toelichting

Oprichting

De Stichting Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis is statutair opgericht op 22 juni 1995 en gevestigd te Leiden. Op 25 januari 2010 zijn de statuten gewijzigd. Hierbij is onder andere de naam van de stichting gewijzigd in stichting Nederlands Centrum voor Biodiversiteit Naturalis.

Doelstelling en activiteiten

Conform artikel 3.2. van de gewijzigde statuten heeft de stichting als doel het verwerven en verspreiden van kennis over en inzicht in de natuurlijke diversiteit op aarde in heden en verleden, de ontwikkeling van de aarde als natuurlijk systeem en de plaats van de mens daarin.

Indeling jaarrekening

De indeling van de jaarrekening is gebaseerd op het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2009-2012 van het Ministerie van OCW zoals 22 december 2011 is gepubliceerd in de Staatscourant. De richtlijnen in dit handboek sluiten zoveel mogelijk aan op de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek, Boek 2, Titel 9 en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (in bijzonder RJ 640).

De verantwoording over de ontvangst en besteding van bijdragen uit hoofde van het Onderzoeks- en Wetenschapsbeleid van de Rijksoverheid is ingericht op basis van overleg met de Directies Cultureel Erfgoed en Onderzoek en Wetenschapsbeleid van het Ministerie van OCW. Deze indeling geldt met ingang van de jaarrekening 2010 en is afgestemd met beide beleidsdirecties.

Collectie

De collectie is eigendom van de Staat der Nederlanden en is daarom niet in de balans opgenomen.

De collectie is niet verzekerd.

Met betrekking tot de collectie is in 1995 tussen de Staat der Nederlanden en het Museum een beheersovereenkomst afgesloten voor een periode van 30 jaar.

Waarderingsgrondslagen

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De geformuleerde grondslagen hebben betrekking op de jaarrekening als geheel.

De waardering en bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Voor zover niet anders is vermeld zijn de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het handboek Verantwoording Cultuursubsidies en Instellingen 2009-2012.

Kasstroomoverzicht

In het kasstroomoverzicht worden een drietal stromen onderscheiden. Het eerste deel beschrijft de kasstromen die voortvloeien uit de reguliere bedrijfsvoering, de bruto kasstroom operationele activiteiten. De bruto kasstroom wordt gecorrigeerd op voor een aantal "stroomgrootheden": toe- of afname van voorraden, vorderingen een kortlopende schulden. Hieruit volgt de kasstroom uit operationele activiteiten. Het tweede deel beschrijft de kasstroom uit investeringsactiviteiten. Hier worden aanschaffingen in duurzame activa vermeld, maar ook eventuele desinvesteringen. Het derde deel is de kasstroom uit financieringsactiviteiten. Dit beschrijft de wijze waarop aan de extra kapitaalsbehoefte van de stichting is voldaan in het boekjaar.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

Op 1 januari 2005 is een deel van de bedrijfsinstallatie, de zogenaamde RTB+ installaties, van de Rijksgebouwendienst aan Naturalis overgedragen. Deze activa zijn getaxeerd door Troostwijk Taxateurs. Waardering geschiedt tegen de getaxeerde waarde, onder aftrek van lineaire afschrijving op basis van de door Naturalis aangenomen levensduur.

Middels een beschikking van het Ministerie van OCW zijn de bedragen in het kader van de RTB+ installaties aan Naturalis overgemaakt.

De overige materiële vaste activa worden gewaardeerd op basis van historische kostprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen, welke zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur, dan wel lagere taxatiewaarde.

Vaste activa waarvan de boekwaarde per 31 december 2010 nihil was, is gedesinvesteerd. Ook de afschrijvingen van het betreffende activum zijn vrijgevallen.

Vorraden

De voorraden zijn opgenomen tegen aanschafwaarde, verminderd met een opslagpercentage voor incourantheid afhankelijk van het jaar van aanschaf.

Vorderingen

De vorderingen zijn opgenomen tegen nominale waarde, voor zover nodig onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid. Deze voorzieningen zijn bepaald op basis van ervaring uit het verleden.

Liquide middelen

Liquide middelen in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum.

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers van afwikkeling. De uit de omrekening per balansdatum voortvloeiende koersverschillen worden opgenomen in de exploitatierekening.

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves zijn afgezonderde vermogensbestanddelen met door de Directie bepaalde specifieke bestemming.

Bestemmingsfondsen

Bestemmingsfondsen zijn een deel van het Eigen Vermogen waaraan door derden een bepaalde bestedingsmogelijkheid is gegeven. De toerekening aan het bestemmingsfonds OCW/DCE wordt bepaald op basis van de richtlijnen in het handboek Verantwoording Cultuursubsidies en Instellingen.

Voorzieningen

De voorziening prepensioen aanvulling is conform RJ 271 op actuariële wijze berekend.

Grondslagen voor de bepaling van het saldo baten en lasten

De subsidieopbrengsten DCE zijn opgenomen op basis van de beschikking gedateerd 16 december 2008 met kenmerk DCE/39419 van het Ministerie van OCW inzake subsidiering van de stichting in de periode 2009 t/m 2012, aangevuld met de bijstellingen over 2009, 2010 en de lopende verslagperiode. De subsidieopbrengsten OWB zijn opgenomen op grond van de betreffende beschikkingen. Hieraan liggen jaarplannen ten grondslag.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben, tenzij anders vermeld.

Lasten en risico's, die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het maken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

18. Overlopende passiva

	2011 €	2010 €
FES subsidie	15.716.335	13.638.867
Vakantiedagen	490.576	475.665
Vakantiegelden	347.632	304.129
Projecten	235.549	
Salarissen nog te betalen	219.073	-
Overige vooruit ontvangen bedragen	110.991	1.132
	38.596	
Stand einde boekjaar	16.939.679	14.638.866

FES subsidie

De begroting van het FES-investeringsproject is gebaseerd op de bijgestelde projectbegroting die NCB Naturalis einde 2011 indiende en die bij beschikking gedateerd 13 januari 2012 en gekenmerkt

BEK/BPR-2012/1813-U is goedgekeurd. Op grond van de nieuwe beschikking loopt de projectperiode door tot in 2015.

	2010 realisatie	2011 realisatie	2011 begroot	2010-2015 project begroting
	€		€	€
Stand begin boekjaar	4.700.000	13.638.867	-	-
Projectopbrengsten:				
Ontvangst subsidie Ministerie van OCW tranche 2009 (kenmerk: BEK/BPR-2009/137964-U)	-	-	-	4.700.000
Ontvangst subsidie Ministerie van OCW tranche 2010 (kenmerk: BEK/BPR-2009/137964-U)	10.000.000	-	-	10.000.000
Ontvangst subsidie Ministerie van OCW tranche 2011 (kenmerk: BEK/BPR-2009/137964-U)	-	8.400.000	8.400.000	8.400.000
Subsidie Ministerie OCW nog te ontvangen tranches (kenmerk: BEK/BPR-2009/137964-U)	-	-	-	6.900.000
Toegerekende rente op basis van de gemiddeld uitstaande liquiditeit.	194.319	357.401	-	-
Aandeel uit de subsidie Ministerie van OCW/OWB	-	-	-	5.300.000
Totale inkomsten	10.194.319	8.757.401	8.400.000	35.300.000
Projectuitgaven:				
Inrichten laboratoria	524.135	2.279.856	4.240.000	15.300.000
Collectie Integratie	494.316	1.786.822	1.541.684	7.000.000
Digitalisering	237.001	2.613.255	2.285.038	13.000.000
Totale uitgaven	1.255.452	6.679.933	8.066.722	35.300.000
Stand einde boekjaar	13.638.867	15.716.335	333.278	-

Voor de ontwikkeling van NCB Naturalis zijn drie grote projecten gedefinieerd: de inrichting van laboratoria, de integratie van collecties van het NHN, het ZMA en Naturalis en de digitalisering van collectiegegevens. Het totale budget voor deze drie projecten is € 35,3 mln. Hiervan wordt € 30 mln. gedekt uit bijdragen uit het Fonds Economische Structuurversterking (FES) en € 5,3 mln. uit exploitatieoverschotten die in de periode 2008 t/m 2012 worden gerealiseerd als gevolg van een verleende structurele subsidie van OCW/OWB.

De looptijd van deze projecten is langer dan een jaar. Zolang het project niet is afgerond worden de ontvangen bedragen uit het FES alsmede de uitgaven verantwoord als mutatie van de balanspost 'FES subsidie'. Na beëindiging van ieder project wordt het financieel resultaat ervan opgenomen in de exploitatierekening van het betreffende jaar.

Laboratoriumontwikkeling

De uitgaven voor laboratoriuminrichting hadden betrekking op aanschaffen van apparatuur binnen de DNA-, microscopie- en geologische laboratorie, alsmede IT-voorzieningen voor biogeografische analyse en uitgaven in verband met aanbestedingen. Daarnaast zijn onder deze post uitgaven begrepen in het kader van het DNA-barcoding project, dat NCB Naturalis gezamenlijk met het Centraalbureau voor Schimmelcultures van de KNAW uitvoert. Volgens een op 17 oktober 2010 met het CBS afgesloten overeenkomst declareert het CBS een deel van haar projectuitgaven bij NCB Naturalis in rekening, die deze onder de post Laboratoriumontwikkeling verantwoordt. De uitgaven betreffen in hoofdzaak laboratorium- en ander projectpersoneel.

Het bedrag van de gerealiseerde uitgaven is lager dan begroot. Dit wordt in hoofdzaak veroorzaakt doordat de begroting van dit deelproject op verslagdatum nog niet is aangepast aan de nieuwe projectplanning.

Collectie-integratie

De uitgaven in 2011 hadden in hoofdzaak betrekking op de verhuizing van ca 13 mln. specimens uit het Zoologisch Museum Amsterdam naar Leiden. Onder deze post zijn de aanschaf van nieuwe stellingen en opslagmaterialen begrepen, alsmede capaciteit voor verhuizing en herinrichting van de collectie en uitgaven in verband met aanbestedingen. Ook de uitgaven van een aantal pilotprojecten gericht op bepaling van de ruimtebehoefte vallen onder deze post, alsmede uitgaven in verband met projectleiding, ARBO-onderzoek en een algemene 'schouw' van de collecties. Deze onderzoeken betroffen ook de herbaria in Leiden en Wageningen. Het bedrag van de uitgaven is in lijn met de begroting, die reeds is aangepast aan de nieuwe projectplanning.

Digitalisatie

De uitgaven in 2011 hadden betrekking op de verdere opbouw van de projectorganisatie. Voor de verschillende deelprojecten digitalisering werden projectleiders en uitvoerenden aangetrokken. Er werd een project methodenontwikkeling opgezet en een aantal zgn 'digistraten' voor de feitelijke digitalisering van collectieobjecten ingericht: twee in Wageningen, één als demonstratieproject binnen de tentoonstellingsruimte 'live science' en vijf binnen de laboratoria en collectieruimten. Daarnaast werden uitgaven gedaan in verband met aanbesteding van goederen en diensten. Het merendeel van de projecten heeft een meerjarige looptijd.

Projecten

	stand 31-12-2010 €	mutatie 2011 €	stand 31-12-2011 €
Edit ¹⁾	40.610	8.061	48.671
Type exemplaren digitaal ²⁾	(6.142)	6.142	-
FES/PG ³⁾	77.037	(77.037)	-
Marine lakes of Indonesia ⁴⁾	49.338	(51.858)	(2.520)
Collectie in de klas ⁵⁾	50.247	(50.247)	-
Natuurkundige commissie ⁶⁾	11.826	-	11.826
Sterna ⁷⁾	(159.579)	159.579	-
Digitale collectie Nederland ⁸⁾	(71.722)	71.722	-
Pesi ⁹⁾	5.536	8.218	13.754
LNV soortendatabase uitbreiding ¹⁰⁾	(13.311)	13.311	-
Surinameproject ¹¹⁾	(92.139)	93.416	1.277
BHL Europe ¹²⁾	23.875	(516)	23.359
4D4Life ¹³⁾	14.044	(583)	13.461
Natuurkaart 2.0 ¹⁴⁾	16.302	(33.211)	(16.909)
Synthesys 2 ¹⁵⁾	13.728	(7.838)	5.890
Natuurtijdschriften ¹⁶⁾	(312)	312	-
LNV Biodiversiteit in Nederland ¹⁷⁾	(2.880)	2.880	-
Unesco ¹⁸⁾	1.094	(1.094)	-
ConGRESS ¹⁹⁾	15.587	-	15.587
SMOM ²⁰⁾	(14.822)	14.822	-
Coral Reefs of Indonesia ²¹⁾	6.253	2.357	8.610
ITN Marie Curie (Throughflow) ²²⁾	232.568	(137.600)	94.968
Live Science ²³⁾	(5.343)	(124.928)	(130.271)
Edit IRG ²⁴⁾	(7.179)	(3.950)	(11.129)
Voorzieningen Educatie ²⁵⁾	(25.543)	25.543	-
Natuur om de Hoek ²⁶⁾	60.000	(95.190)	(35.190)
OpenUp! ²⁷⁾ -	68.244	68.244	-
Klein en Fijn 2 ²⁸⁾	-	(51)	(51)
Cyttron II ²⁹⁾	-	6.477	6.477
Fauna Guianas ³⁰⁾	-	11.817	11.817
Maasvlakte 2 ³¹⁾	-	(5.395)	(5.395)
Tropical Microsnails ³²⁾	-	63.507	63.507
EL&I Update Vormgeving ³³⁾	-	(1.786)	(1.786)
BioVeL ³⁴⁾	-	57.427	57.427
Late Night shows ³⁵⁾	-	(6.075)	(6.075)
Stand einde boekjaar	219.073	16.476	235.549

- 1 EDIT (European Distributed Institute of Taxonomy) is een project in het 6e EU Kaderprogramma. Naturalis coördineert het onderdeel inzake de modellen en procedures voor de infrastructuur die over enkele jaren het Europese taxonomische veld zal domineren. Het project wordt begin 2012 afgerekend.
- 2 Het project omvat de ontwikkeling van een model waardoor type-exemplaren op internet gepresenteerd kunnen worden. Dit model wordt in de praktijk getoetst door toevoeging van circa 11.000 objectbeschrijvingen van 3.500 typen. Het project is in 2011 afgerond.
- 3 Dit project omvat de deelname aan een consortium van NVWA (Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit), Naturalis, Wageningen Universiteit en Research Centre en Zoölogisch Museum Amsterdam voor de ontwikkeling van een expertsysteem gericht op herkenning en risicoanalyse van invasieve soorten van insecten, schimmels en andere organismen voor de plantengezondheid. Het project is in 2011 afgerond.
- 4 Onderzoek naar de populatiestructuur van sponsen in de oceaan waarbij een aantal meren in Indonesië als referentie dienen. Subsidie van het NWO van totaal € 215.371 en een looptijd t/m 2011. Het project wordt in 2012 financieel afgerond.
- 5 Het doel is de inzet van collecties en expertise van erfgoedinstellingen als praktijkcontext voor kerndoelen en eindtermen in het onderwijs. Doelgroepen zijn het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs plus de pabo's en tweedegraads docentenopleidingen. Dit project loopt t/m 2009 en de subsidie bedraagt € 80.009. Het project is in 2011 afgerond.
- 6 Het project beoogt de conservering en ontsluiting van het archief van de Natuurkundige Commissie voor Nederlands-Indië (1820-1850). Subsidie van Koninklijke Bibliotheek. Het project loopt t/m 2011 en de totale subsidie bedraagt € 130.148. Het project wordt in 2012 financieel afgerond.
- 7 Het Europese project Semantic Web-based Thematic European Reference Network Application (Sterna) omvat het koppelen van ongelijksoortige webgebaseerde bronnen van 12 Europese instellingen. De totale projectsubsidie voor Naturalis bedraagt afgerond € 402.400. Het project heeft een looptijd van medio 2008 tot eind 2010. Het project is in 2011 afgerond.
- 8 Naturalis ontwikkelt een collectieregistratiemodule zodat de Digitale Natuurhistorische Collectie Nederland, afkomstig van meerdere instituten, beter vindbaar en doorzoekbaar zal zijn. Deze projectsubsidie van SenterNovem bedraagt afgerond € 188.500. Het project is in 2011 afgerond.
- 9 Het project PESI (A Pan-European Species directories Infrastructure) heeft als doelstelling om gestandaardiseerde en gezaghebbende taxonomische informatie te verschaffen ten behoeve van het beheer van biodiversiteit in Europa. Hiertoe worden de Europese soortenregisters, databases van soortennamen en databases van experts geïntegreerd. Naturalis neemt deel als beheerder van één van die soortenregisters, te weten www.nederlandse-soorten.nl. Het project wordt in 2012 afgerond, het gesubsidieerde bedrag is afgerond € 6.300.
- 10 Dit project omvat het doorvoeren van diverse verbeteringen in de bestaande EL&I-soorten-database. Het Ministerie van EL&I financiert dit project voor totaal € 45.140. De verbeteringen zijn in 2010 doorgevoerd. Het project is in 2011 afgerond.
- 11 Het gaat in dit project onder andere om het digitaliseren van ongeveer 50.000 Surinaamse natuurhistorische objecten (o.a. zoogdieren, vogels, reptielen, amfibieën, vissen, landslakken, vlinders, libellen, wantsen en vliegen). Het project wordt uitgevoerd in samenwerking tussen de Nationale Zoölogische Collectie van Suriname en NCB Naturalis. De subsidie van de uitvoeringsorganisatie Twinningfaciliteit Suriname - Nederland (UTSN) bedraagt € 284.446. Het project wordt in 2012 financieel afgerond.

- 12 Biodiversity Heritage Library for Europe (BHL Europe) omvat het online beschikbaar maken van biologische literatuur met bijzondere aandacht voor meertaligheid en aansluiting op de Europese digitale bibliotheek Europeana. Het Museum für Naturkunde in Berlijn is penvoerder van dit project waarin 28 instellingen participeren. De totale subsidie van de Europese Commissie bedraagt € 3.359.828, het aandeel van NCB Naturalis is € 55.442. De looptijd van het project is 1 mei 2009 t/m 30 april 2012.
- 13 Het project 4D4Life (Distributed Dynamic Diversity Databases for Life) omvat het opstellen van een "Catalogue of Life". De University of Reading is penvoerder van dit project waarin 38 instellingen participeren. De totale subsidie van de Europese Commissie is € 3.300.000, het aandeel van NCB Naturalis is € 20.116. De looptijd van het project is 1 mei 2009 t/m 30 april 2012.
- 14 Dit project betreft de upgrade van de bestaande natuurkaart.nl, met meer functionaliteit en meer informatie. De subsidie van het Ministerie van EL&I (Regeling Draagvlak Natuur) bedraagt € 84.314. De oorspronkelijke looptijd was van 1 januari 2010 t/m 31 december 2010. De projectperiode is in 2011 verlengd t/m 31 december 2012.
- 15 Dit Europese project ondersteunt onderzoekers in hun reis- en verblijfkosten ten behoeve van hun onderzoek van wetenschappelijke collectie. Er is voor de periode 2009-2013 totaal € 193.300 toegezegd.
- 16 Dit project, waarvan het Prins Bernhard Cultuurfonds € 15.000 subsidieert, betreft de ontwikkeling van infrastructuur voor het online beschikbaar maken van tijdschriften van amateur-wetenschappelijke verenigingen. Het project is in 2010 gestart en in 2011 afgerond.
- 17 Deze uitgave is een digitale update van de publicatie 'Biodiversiteit in Nederland' uit 2005. Ministerie van EL&I en Natuurmonumenten dragen € 53.000 bij in de kosten. In 2011 is dit project afgerond.
- 18 Unesco vergoedt de reis- en verblijfkosten van een aantal geselecteerde buitenlandse bezoekers aan door Unesco gesponsorde bijeenkomsten. NCB Naturalis is gedurende de periode 2010 tot en met 2012 betrokken bij de uitvoering van deze vergoedingsregeling.
- 19 ConGRESS (Conservation Genetic Resources for Effective Species Survival) is een project van de Europese Commissie en loopt tot en met 2013. Het project is een samenwerkingsverband tussen 13 Europese partners werkzaam op het gebied van genetica en natuurbescherming. ConGRESS beoogt recente ontwikkelingen in de populatiegenetica toepasbaar te maken voor de praktijk van de natuurbescherming.
- 20 Het project 'Wilde plannen voor een levend Leiden' wordt via de Subsidieregeling Maatschappelijke Organisaties en Milieu (SMOM) voor € 89.000 gesubsidieerd door het Ministerie van VROM. Het project is in 2011 afgerond. Het project vond plaats in het Internationale jaar van de biodiversiteit (2010) en had als doel begrip en betekenis van het begrip 'biodiversiteit' door middel van een wedstrijd en een festival onder de aandacht te brengen van ons publiek.
- 21 Het project Coral Reefs of Indonesia loopt van 2010 tot en met 2014. Van FCT-Portugal zal € 65.000 subsidie worden ontvangen. Het doel van het project is onderzoek te doen naar de dynamische en ecologische invloeden van menselijke bewoning op de koraalriffen bij Jakarta en Makassar (Indonesië).
- 22 ITN Marie Curie (Throughflow) is een project waarbij 2 buitenlandse AIO's bij NCB Naturalis kunnen werken van 2010 tot en met 2013, gesubsidieerd door de Europese Commissie.
- 23 Live Science is een tijdelijke tentoonstelling waarbij wetenschap van dichtbij door het publiek bekeken kan worden. Het doel van Live Science is het verbreden van begrip en waardering voor en betrokkenheid bij onze collectie. De looptijd van deze tentoonstelling is van 2011 tot en met 2013. Er is subsidie aangevraagd bij verschillende partijen.

- 24 EDIT IRG is een beurs, door EDIT (European Distributed Institute of Taxonomy) beschikbaar gesteld, voor het onderzoek van de Eresidae (een spinnensoort). In 2012 wordt het project afgerond.
- 25 De voorzieningen voor educatie bestaan uit het geschikt maken van de Galerie, Entresol en Rangerruimte als workshopruimtes voor schoolprogramma's, kinderpartijtjes en individuele bezoekers. De RGD betaalt een deel van deze verbouwing die in april 2011 is afgerond.
- 26 Het doel van het project 'Natuur om de Hoek' is de ontwikkeling van een determinatiesleutel voor op smartphones voor 400 planten- en dierensoorten uit de leefomgeving van kinderen. Binnen het project wordt samengewerkt met Het Klokhuis, EIS-NL en de Vlinderstichting. Het Ministerie van EL&I draagt maximaal € 150.000 bij in de kosten. Het project loopt tot eind 2012.
- 27 OpenUp! (Opening up the Natural History Heritage for Europeana) In de praktijk is het vaak moeilijk zo niet onmogelijk de natuurhistorische schatten, die veilig maar ook ver weg opgeslagen liggen in collectiedepots van musea waar dan ook ter wereld, te kunnen bezichtigen. Het project OpenUp! wil vrije toegang tot deze collecties geven door ze virtueel toegankelijk te maken. Ze doet dat door meer dan een mln. foto's van hoge kwaliteit, videos, geluidenfragmenten, maar ook tekeningen en prenten van 's wereld biodiversiteit digitaal te presenteren. De looptijd van het project is 2011-2014.
- 28 Klein en Fijn 2 is onderdeel van een educatief pakket om het publiek bewuster te maken van de biodiversiteit en de ecosysteemdiensten die deze levert. De inzet van NCB Naturalis bestaat uit het leveren van uren. Het project wordt in 2012 afgerond.
- 29 Cyttron II subsidieert voor € 50.000 een tentoonstelling over de 'Celzoomer'. Met de Celzoomer maak je kennis met de cel. Bekijk cellen eens van dichterbij en ervaar hoe klein ze zijn. Zoom in op een zebra-visje en ontmoet er allerlei cellen. De tentoonstellingsmodule is tot stand gekomen dankzij een financiële en inhoudelijke bijdrage van Cyttron II en een samenwerking met het LUMC.
- 30 Het doel van de overeenkomst is de aanstelling van een redacteur voor de Flora van de Guianas. Dit seriewerk wordt uitgegeven door Royal Botanic Garden Kew en is een gezamenlijk project van NCB Naturalis, RBG Kew, en de herbaria van Berlijn, Cayenne, Georgetown, New York, Paramaribo, Parijs en Washington. Met deze flora wordt de kennis samengevat over de planten van het noordelijk deel van Zuid Amerika. De looptijd van het project is 1 maart 2011 tot 1 september 2014.
- 31 Maasvlakte 2 is een project om zand van de Rotterdamse Maasvlakte te onderzoeken op paleontologische en archeologische vondsten. De kosten van ongeveer € 20.000 worden gedragen door het Havenbedrijf Rotterdam. Het project wordt in 2012 afgerond.
- 32 In het project 'Determinants of species diversity at 14 spatial scales in tropical microsnails' willen biodiversiteitsonderzoekers weten waarom van plaats tot plaats andere soorten en andere aantallen soorten voorkomen en waarom sommige soorten zeldzaam, andere algemeen zijn. De bijdrage van NWO voor dit project, dat loopt tot oktober 2014, bedraagt € 235.000.
- 33 Het project EL&I Update Vormgeving betreft het aanpassen van de EL&I-soortendatabase aan de Rijkshuisstijl. Het ministerie van EL&I subsidieert deze werkzaamheden tot een bedrag van afgerond €14.000. Het project wordt in 2012 afgerond.
- 34 BioVeL (Biodiversity Virtual e-Laboratory) is een EU-gefinancierd project onder FP7-Infrastructures. Doel is het ontwikkelen van computer-programmatuur voor de efficiënte analyse van data om het karakter van en veranderingen in biodiversiteit in een snel veranderende wereld te begrijpen. De subsidie vanuit de EU bedraagt € 137.000. Dit project loopt tot en met augustus 2014.

35 Van december 2011 tot en met maart 2012 organiseert NCB Naturalis vijf keer de 'Naturalis Late Night Shows'. Centraal daarbij staat dat NCB Naturalis bezoekers wil verrassen, inspireren, stimuleren en entertainen. De Late Night Shows combineert uitgaan met inhoud, kunst met wetenschap, interviews met installaties, gedichten met strips en biologie met technologie. Door het Cultuurfonds Leiden is € 10.000 subsidie beschikbaar gesteld.

Salarissen nog te betalen

De prepensioenregeling is afgeschaft, zie voor een nadere toelichting de paragraaf inzake de voorziening prepensioen. De groep werknemers geboren in de periode 1950-1954 ontvangt een eenmalige bruto uitkering ter compensatie. De uit te keren bedragen zijn in deze post meegenomen.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Garantieverplichtingen

Er is een garantieverplichting van € 21.781 aangegeven ten behoeve van de Belastingdienst inzake de opslag van accijnsvrije alcohol.

Huur

Het museale gebouwencomplex en de grond, alsmede het overgrote deel van de collectie is eigendom van de Rijksoverheid en derhalve niet opgenomen in de balans. Inzake de gebouwen aan de Darwinweg 2 en Raamsteeg 2 te Leiden is een huurovereenkomst gesloten tussen de Staat der Nederlanden en Naturalis.

De jaarhuur van de Darwinweg is € 4.345.173 (prijsspeil 2011) en Raamsteeg is € 591.202 (prijsspeil 2011).

Daarnaast huurt NCB Naturalis van de Universiteit Leiden opslag- en kantoorruimte in het Van Steenisgebouw aan de Einsteinweg 2 te Leiden en wordt laboratoriumruimte in het Sylviusgebouw aan de Sylviusweg 72 te Leiden gehuurd. De jaarhuur voor de ruimte in het Van Steenis bedraagt € 192.453 (prijsspeil 2011) en het Sylviusgebouw € 116.362 (prijsspeil 2011).

Omzetbelasting

Medio 2009 heeft de Belastingdienst het standpunt ingenomen dat alle activiteiten van Naturalis onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden en dat daarmee alle activiteiten als BTW belaste prestaties worden aangemerkt. Deze handelswijze is ook in 2011 door de voorgenomen activiteiten van NCB Naturalis zo gevolgd.

In 2011 is intensief overleg met de Belastingdienst gevoerd inzake de BTW positie van de stichting. Inmiddels zijn principe afspraken gemaakt over het gemengde BTW regime voor de periode na 2014. Ook voor de transitieperiode 2009-2013 en de FES subsidie beginnen de contouren duidelijk te worden. De verwachting is dat medio 2012 de definitieve afspraken worden gemaakt. Hier zouden eventueel aanvullende verplichtingen uit kunnen voortkomen. In het verlengde van het bovenstaande is op 24 oktober 2011 het convenant horizontaal toezicht tussen NCB Naturalis en de Belastingdienst gesloten.

Niet in de balans opgenomen activa

Activa

Medio 2010 heeft taxatie plaatsgevonden van de niet in de balans opgenomen niet-historische bibliotheek (na 1900) van het museum welke eigendom is van Naturalis. De door Troostwijk Taxateurs getaxeerde waarde van de op dat moment aanwezige 55.000 boeken en 127.000 tijdschriften bedraagt € 27,8 mln. (verzekeringswaarde). Deze taxatie heeft plaatsgevonden in het kader van de brandverzekering.

Verantwoording OWB subsidie

Inleiding

In de gecombineerde categoriale en functionele jaarrekening van NCB Naturalis is een aparte kolom opgenomen die betrekking heeft op de activiteiten die door de OWB middelen worden gedekt.

De kolomtitels in de weergave van de realisatiecijfers over het jaar 2011 zijn conform de indeling van activiteiten in het jaarplan 2011 d.d. 28 september 2010. De titels van de rijen zijn conform de overige categoriale exploitatierekening.

	realisatie 2011 OWB middelen							Overig	Realisatie totaal
	Huisvesting	Collectie- projecten	Wetenschap- pelijke infrastructuur	Marketing en Communicatie	Project- organisatie	Subsidie	Subtotaal		
Indirecte opbr.	-	-	-	-	-	-	-	150.846	150.846
OCW subsidie	-	-	-	-	-	5.289.000	5.289.000	-	5.289.000
Overige bijdr.	-	-	-	108.178	-	-	108.178	460.000	568.178
Totaal baten	-	-	-	108.178	-	5.289.000	5.397.178	610.846	6.008.024
Salariskosten	308.995	-	475.428	113.361	885.934	-	1.783.718	154.184	1.937.902
Huur	254.757	-	-	-	-	-	254.757	35.558	290.315
Overige kosten	541.132	166.333	178.312	55.579	184.503	-	1.125.859	284.161	1.410.020
Totaal lasten	1.104.884	166.333	653.740	168.940	1.070.437	-	3.164.334	473.903	3.638.237
Saldo gewone bedrijfsvoering	(1.104.884)	(166.333)	(653.740)	(60.762)	(1.070.437)	5.289.000	2.232.844	136.943	2.369.787
Rente Baten	-	-	-	-	-	324.836	324.836	-	324.836
Resultaat	(1.104.884)	(166.333)	(653.740)	(60.762)	(1.070.437)	5.613.836	2.557.680	136.943	2.694.623

In de loop van 2011 is NCB Naturalis kosten gaan dragen in verband met huisvesting van medewerkers en collecties van het Zoölogisch Museum Amsterdam. Met het oog daarop hebben de Universiteit van Amsterdam en NCB Naturalis medio 2010 een overeenkomst afgesloten. Doordat NCB Naturalis in de loop van 2011 kosten van het ZMA is gaan dragen, wordt het budget ontlast dat de UvA voor het ZMA reserveert. Op grond van de

overeenkomst stelt de UvA het resulterende exploitatieoverschot ter beschikking aan NCB Naturalis. Dit arrangement geldt tot en met 2013, waarna een gewijzigd arrangement zal ingaan. Daarnaast heeft NCB Naturalis diensten verricht ten behoeve van de bedrijfsvoering in het Van Steenisgebouw, deze kosten zijn door de Universiteit Leiden betaald. Beide geldstromen zijn in de bovenstaande tabel in de kolom *overig* weergegeven.

OWB / Huisvesting

	2011 realisatie €	2011 begroting €
Projectleider	246.782	450.000
Projectondersteuning	62.213	-
Salariskosten	308.995	450.000
Huur Sylviusgebouw	116.362	200.000
Huur Steenis kantoor	24.674	100.000
Huur Steenis opslag	113.721	160.000
Huur	254.757	460.000
Advieskosten	499.284	850.000
Kosten Arbo	31.498	-
Overige materiële kosten	10.350	-
Overige kosten	541.132	850.000
	1.104.884	1.760.000

Bij opstellen van het jaarplan 2011 was de verwachting nog dat de nieuwbouwvoorbereiding in 2011 sterk geïntensiveerd zou worden. Er bleek echter een heroriëntatie op de bouwopgave noodzakelijk, onder andere omdat in de eerste maanden van 2011 meer inzicht ontstond in de mogelijkheden om de collectie van het Zoologisch Museum Amsterdam efficiënt binnen de bestaande depots van NCB Naturalis onder te brengen. Deze heroriëntatie heeft geleid tot lagere uitgaven voor begeleiding en advisering. Wel heeft de Rijksgebouwdienst in 2011 conform de verwachting alle in 2009 t/m 2011 gemaakte kosten in het kader van de bouwvoorbereiding in rekening gebracht. Inmiddels heeft de stichting een eigen bouwcoördinator in dienst genomen.

Voor de realisering van de nieuwbouw is in het meerjarenplan in totaal € 8 mln. begroot ten behoeve van à fonds perdu-financiering van een deel van de nieuwbouwkosten. Conform dit meerjarenplan zal in het boekjaar 2011 € 1 mln. aan het Nieuwbouwfonds worden toegevoegd. De toevoeging vindt plaats via de resultaatverdeling en maakt onderdeel uit van de egalisatiereserve OCW/OWB.

Door de latere investeringen in wetenschappelijke apparatuur is ook de corresponderende huur van laboratoriumruimten voor 2011 lager geweest dan begroot.

Arbokosten betreffen voortgezet onderzoek naar gezondheidsaspecten van gebruik van conserveringsmiddelen in het Zoologisch Museum Amsterdam en de twee vestigingen van het Nationaal Herbarium Nederland. Dit onderzoek heeft onder tussentijdse tot risicobeperkende maatregelen geleid.

OWB / Collectie projecten

	2011 realisatie €	2011 begroting €
Advisering	163.507	600.000
Overige materiële kosten	2.826	-
Overige kosten	166.333	600.000

Alle in werkelijkheid gemaakte kosten in verband met digitalisering van collectiegegevens zijn geboekt binnen het FES-project, zie de toelichting bij balanspost 18, Overlopende passiva. Ook de kosten van projectmanagement zijn op dit budget geboekt.

De advies- en overige kosten die wel ten laste van de OWB-subsidie 2011 zijn gebracht, betreffen projectcoördinatie voor de verhuizing van de collecties van het Zoologisch Museum Amsterdam.

OWB / Wetenschappelijke infrastructuur

	2011 realisatie €	2011 begroting €
Salariskosten	475.428	1.160.000
Materiële kosten	43.790	290.000
Reiskosten	27.064	-
Rugzakjes	107.458	150.000
Biodiversiteitsinformatica	-	500.000
Overige kosten	178.312	940.000
	653.740	2.100.000

De salariskosten betreffen wetenschappelijk en technisch (analisten) personeel. De formatie die voor het geheel van 2011 was begroot is lopende het jaar nagenoeg op het beoogde peil gekomen. Een aantal sollicitatieprocedures loopt door tot in 2012.

Materiële kosten betreffen in hoofdzaak verbruiks- goederen en diensten in verband met de inrichtingen van laboratoria. Doordat deze inrichting achter loopt op de planning komt de post Materiële kosten eveneens lager uit dan begroot. In de opgevoerde materiële kosten zijn ook kosten begrepen in verband met het contract Groene Genetica. Op grond van dit contract heeft NCB Naturalis toegang tot laboratoria van de andere contractpartners. De 'rugzakjes' zijn een vorm van persoonsgebonden stimulering van onderzoekers voor innovatief onderzoek. Op de ingediende voorstellen wordt selectie toegepast. Inzet van de Biodiversiteitsinformatica is afhankelijk van het in dienst nemen van gespecialiseerd personeel. Dit is pas tegen het einde van 2011 geëffectueerd. Op basis van een plan zullen de in 2012 en verder begrote bedragen worden ingezet.

Binnen het egaliseringsreserve OCW/OWB is een deel gereserveerd voor het continueren van de inzet voor Wetenschappelijk en Technisch personeel na 2013. Conform het beleidsplan zal € 1,2 mln. worden toegevoegd via de resultaatbestemming.

OWB / Marketing en Communicatie

	2011 realisatie €	2011 begroting €
Bijdrage IUCN-Nederland	108.178	-
Totaal baten	108.178	-
Interne communicatie	83.516	150.000
Marketing i.v.m. FES-project	29.845	100.000
Salariskosten	113.361	250.000
Wetenschapscommunicatie / Hout symposium	6.695	25.000
Bijdrage corporate website	26.303	50.000
Overige materiële kosten	22.581	25.000
Overige kosten	55.579	100.000
Totaal Kosten	168.940	350.000
Resultaat	(60.762)	(350.000)

In een gecombineerde feestelijke bijeenkomst op 28 januari 2010 werden het Biodiversiteitsjaar 2010 geopend en de oprichting van NCB Naturalis gevierd. Voor een deel van de gemaakte kosten in verband met de opening van het biodiversiteitsjaar is aan NCB Naturalis een projectsubsidie van het toenmalige Ministerie van LNV toegezegd, die in 2011 via IUCN-Nederland is ontvangen.

Deze inzet ten behoeve van de marketing i.v.m. het FES-project leidde rond het begin van het verslagjaar tot enkele overeenkomsten met marktpartijen, onder andere binnen de sector van de zaadveredeling. De inspanning is in 2011 tijdelijk beperkt, maar zal in 2012 weer worden voortgezet.

De overige begrote kosten stonden in verband met de interne en externe communicatie. Een aantal projecten loopt door tot in 2012, waardoor kosten ten laste van dat jaar zullen worden gebracht.

OWB / Projectorganisatie

	2011 realisatie €	2011 begroting €
Projectleiding	479.548	200.000
Projectbureau inclusief controlling	300.741	170.000
Inkoopbegeleiding	105.645	80.000
Cursussen	-	40.000
Salariskosten	885.934	490.000
Advieskosten	89.088	20.000
Projectadministratie	53.221	40.000
Accountantskosten	9.500	-
Raad van toezicht	6.600	-
Overige materiële kosten	26.094	-
Overige kosten	184.503	60.000
	1.070.437	550.000

Subsidie OCW/OWB

De eerste helft van 2011 was een interimperiode in het management en de directievoering van NCB Naturalis, die tot niet begrote kosten ad ca € 280.000 hebben geleid. De inzet betrof zowel directievoering als ondersteuning van het management bij de integratie van collecties, organisaties en bij de facilitaire diensten. Overige kosten hadden betrekking op de voorbereiding van de integratie van personeel van de drie universitaire instituten die in NCB Naturalis zullen opgaan, op advies inzake aanbestedingen en op versterking van de administratieve organisatie.

De subsidieontvangsten zijn gebaseerd op een ingediend jaarplan 2011 van 28 september 2010. Het subsidiebesluit exploitatiesubsidie 2011 van het Ministerie van OCW bedraagt € 5.289.000 van 15 december 2010, kenmerk BEK/BPR-2010/97046-U aangevuld met de loon- en prijsbijstelling 2011 van 21 oktober 2010, kenmerk BEK/BPR-2011/54676-U.

Leiden, 22 maart 2012

Drs. Edwin van Huis
Algemeen directeur

Prof. dr. Erik Smets
*Wetenschappelijk
directeur*

Prof. dr. Cees Veerman
*Voorzitter raad van toezicht
van NCB Naturalis*

Resultaatbestemming

€

Exploitatieresultaat 2011	3.632.821
Bestemmingsfondsen OCW/DCE:	
Bestemmingsfonds inzake TV projecten, onttrekking	210.899
Bestemmingsfonds veiligheidssysteem, onttrekking	277.000
Egalisatiereserve OCW/OWB:	
Toevoeging 2010	(500.000)
Toevoeging 2011	(2.057.680)
Bestemmingsreserves	
Creëren bestemmingsreserve ten behoeve van vervangen vaste presentatie	(1.990.000)
Toevoeging 2011 aan bestemmingsreserve vaste presentatie	(799.000)
Creëren bestemmingsreserve integratie	(136.943)
Creëren bestemmingsreserve digitaal educatief platform	(26.699)
Exploitatieresultaat 2011 na specifieke bestemming	(1.389.602)
Bestemmingsfonds OCW (77%)	(1.069.994)
Bestemming Algemene reserves (23%)	(319.608)
Exploitatieresultaat 2011 na specifieke bestemming	(1.389.602)

Resultaatbestemming

Het bestemmingsfondsen OCW genaamd Technische Vervangingsprojecten (TV projecten) is in 2011 geheel opgeheven. De onderliggende projecten zijn in 2011 allemaal gerealiseerd en financieel afgerond. Daarnaast is ook het andere bestemmingsfonds OCW inzake de vervanging van het beveiligingssysteem opgeheven. Het nieuwe beveiligingssysteem is medio 2011 opgeleverd. Er wordt aan de egalisatiereserve OCW/OWB ruim € 2,5 mln. toegevoegd. Dit zijn financiële middelen die in 2011 van het Ministerie van OCW/OWB zijn

ontvangen, maar pas in de komende jaren aan specifieke doelen worden besteed. In 2016 wordt de vaste presentatie van Naturalis vervangen. Een deel van de investeringen wordt conform eerdere afspraken met het Ministerie van OCW uit eigen middelen gedekt. Hiervoor wordt een nieuw bestemmingsreserve gecreëerd. Daarnaast is nog een tweetal kleinere bestemmingsreserves gecreëerd voor respectievelijk de integratiekosten en de verdere ontwikkeling van een webapplicatie, een digitaal educatief platform.

Specifieke bestemming

De specifieke bestemming heeft uitsluitend betrekking op de activiteiten die betrekking hebben op de subsidie van het Ministerie van OCW/DCE. De verhouding eigen inkomsten versus structurele exploitatiesubsidie OCW/DCE 2011 is aan de hand van de DCE omzetten afkomstig uit het gecombineerde functionele en categoriale exploitatieoverzicht:

	2011 realisatie	relatief aandeel
	€ 1.000	
Totaal directe opbrengsten	3.243	
Projectsubsidie uit publieke middelen	1.344	
Bijdragen uit private middelen	442	
Eigen inkomsten	5.029	23%
Onderdeel structurele huur bijdrage	5.150	
Onderdeel structurele exploitatiebijdrage	11.520	
Exploitatie en huur bijdrage OCW	16.670	77%
Eigen inkomsten + exploitatiesubsidie OCW	21.699	100%

Conform de richtlijn van het Ministerie van OCW wordt 23% (€ 5.029 / € 21.699) van het negatieve resultaat ten laste van de algemene reserve gebracht en het resterende deel ten laste van het bestemmingsfonds OCW/DCE.

Postbus 9517, 2300 RA Leiden
Darwinweg 2, 2333 CR Leiden
T 071 568 76 00
F 071 568 76 66
contact@ncbnaturalis.nl
ncbnaturalis.nl